

PACJENT DIALIZOWANY W PRACOWNI KARDIOLOGII INWAZYJNEJ

Tomasz Nowak
Klinika Kardiologii z Intensywnym Nadzorem Kardiologicznym
Spotkanie Kliniczne 22.11.2018

Dlaczego jest to ważny temat?

- ⦿ Duża grupa pacjentów
- ⦿ Zwiększone ryzyko chorób układu krążenia
- ⦿ Wiele chorób towarzyszących
- ⦿ Liczne odchylenia w badaniach laboratoryjnych
- ⦿ Grupa „trudna” do prowadzenia badań - liczne luki w dowodach
- ⦿ Ograniczenia farmakoterapii
- ⦿ Bliskość Kliniki Nefrologii

Trochę statystyki...

Leczenie nerkozastępcze hemodializą (HD) i dializą otrzewnową (DO) rozpoczęło w całym 2016 roku 5716 pacjentów, co stanowi 149 pacjentów/mln mieszkańców. W 2014 roku było to 135/mln mieszkańców.

W grupie tej 41,3% chorych miało powyżej 65 lat, a 30,9% powyżej 75 lat.

Od kilku lat obserwuje się ustalenie liczby pacjentów leczonych przy pomocy dializoterapii na podobnym poziomie i wynosi ona na koniec roku 2016 20144 osób

149 osób zaczyna i 149 osób/mln kończy dializy....

Ryzyko powikłań sercowo-naczyniowych u pacjentów dializowanych

Choroby sercowo-naczyniowe (CVD) są główną przyczyną chorobowości i śmiertelności u pacjentów ze schyłkową niewydolnością nerek (ESRD), ocenia się, że odpowiadają za około 50% zgonów w tej grupie pacjentów.

Locatelli F, Pozzoni P, Tentori F, Del VL: Epidemiology of cardiovascular risk in patients with chronic kidney disease. *Nephrol Dial Transplant* 2003;18:i2-i9.

Chung SH, Han DC, Noh H, Jeon JS, Kwon SH, Lindholm B, Lee HB: Risk factors for mortality in diabetic peritoneal dialysis patients. *Nephrol Dial Transplant* 2010;25:3742-3748.

Foley RN, Parfrey PS, Sarnak MJ: Clinical epidemiology of cardiovascular disease in chronic renal disease. *Am J Kidney Dis* 1998;32:S112-S119.

Odchylenia w badaniach laboratoryjnych

- ⦿ Niedokrwistość
- ⦿ Wysokie parametry azotemii
- ⦿ Dyselektrolitemia
- ⦿ Zaburzenia gospodarki wapniowo-fosforanowej

Hemoglobina ok. 6mmol/l;

Kreatynina >6mg/dl

Potas 6 mmol/l

...666...

Luki w dowodach...

Trudna do badania grupa pacjentów

- ⦿ Różne rokowanie
- ⦿ Różna przyczyna ESRD
- ⦿ Wiele chorób współistniejących
- ⦿ Różny wiek rozpoczęcia dializ i czas trwania
- ⦿ Transplantacja, leczenie immunosupresyjne i ew. ponownie dializoterapia

„Bliskość” Kliniki Nefrologii

- Konsultację w trakcie dyżurów
- Konsultacje/badania w trakcie kwalifikacji do transplantacji
- Zabiegi udrażniania przetok dializacyjnych
- Inne...

A Klinika Nefrologii się jeszcze rozbudowuje.....

- Co nefrolodzy zalecają?

Zalecenia nefrologiczne (NKF KDOQI GUIDELINES)

KDOQI Clinical Practice Guidelines for Cardiovascular Disease in Dialysis Patients

- ② 2.5 In patients undergoing invasive coronary procedures, it is important to avoid internal jugular sites and to preserve brachial and radial arteries for future dialysis catheter and arteriovenous fistula creation, respectively. (C)

Zalecenia nefrologiczne (NKF KDOQI GUIDELINES)

KDOQI Clinical Practice Guidelines for Cardiovascular Disease in Dialysis Patients

- ◎ 2.4b Some dialysis patients have residual renal function.....potential risk of contrast nephropathy in these patients; (C)

Reszkowa funkcja nerek (RRF) u pacjentów dializowanych

Pozwala usuwać część metabolitów oraz nadmiaru wody z ustroju

Utrata RFF:

- ⦿ zwiększa zapotrzebowanie na erytropoetynę,
- ⦿ źle kontrolowane nadciśnienie tętnicze, przerost MLK
- ⦿ obniżenie QoL
- ⦿ większe restrykcję żywieniowe

Utrzymanie RRF - zmniejsza śmiertelność i ryzyko powikłań przewlekłej dializoterapii

Nefropatia kontrastowa

Nagły spadek wydolności nerek po podaniu środka kontrastowego definiowany jednym z poniższych:

a) Bezwzględny wzrost stężenia kreatyniny w osoczu:

- **$\geq 0,3$ mg/dl (26,4mmol/l)**

b) Procentowy wzrost stężenia kreatyniny:

- **$\geq 50\%$ (1,5-razy wartości wyjściowej)**

c) Zmniejszenie wydalanej ilości moczu:

- **Oliguria $< 0,5$ ml/kg/h przez >6 godzin**

d) Wykluczenie innych przyczyn wywołujących ostre uszkodzenie nerek

Nefropatia kontrastowa - zapobieganie

- ⦿ **Nawodnienie pacjenta – wysoka ostrożność – ocena diurezy**
- ⦿ **N-Acetylocysteina?**
- ⦿ **Użycie izoosmolarnych środków kontrastowych**
- ⦿ **Maksymalne ograniczanie ilości kontrastu**
- ⦿ **Mieszanie kontrastu z 0,9%NaCl ??**

Co się tyczy kontrastu....

Środki kontrastowe mogą spowodować spadek RRF u pacjentów dializowanych... szczególnie z nefropatią cukrzycową.

Advances in Understanding and Management of Residual Renal Function in Patients with Chronic Kidney Disease, Liu X. · Dai C. ,Kidney Dis **2016**;2:187-196

The role of residual renal function in peritoneal dialysis patients, Alicja Ryta, Michał Chmielewski, Monika Lichodziejewska-Niemierko, Forum Nefrologiczne **2015**, vol 8, no 1, 14–20

Użycie izoosmolarnego środka kontrastowego nie ma wpływu na progresję schyłkowej niewydolności nerek, zmniejszenie diurezy i resztkowej funkcji nerek

Effect of intravascular iodinated contrast media on natural course of end-stage renal disease progression in hemodialysis patients: a prospective study. Janousek R, Krajina A, Peregrin JH, **Cardiovasc Intervent Radiol. 2010;33(1):61.**

Moranne O, Willoteaux S, Pagniez D, et al. Effect of iodinated contrast agents on residual renal function in PD patients. **Nephrol Dial Transplant 2006; 21:1040.**

Dittrich E, Puttinger H, Schillinger M, et al. Effect of radio contrast media on residual renal function in peritoneal dialysis patients--a prospective study. **Nephrol Dial Transplant 2006; 21:1334.**

Luki w dowodach?

Dostęp tętniczy

Dostęp tętniczy

Preferowany dostęp udowy, zachowanie tętnic promieniowych i ramiennych celem ewentualnego wytworzenia przetoki dializacyjnej.

Jest to zalecane postępowanie dla pacjentów w stadium 4 i 5 CKD oraz dializowanych.

KDOQI Clinical Practice Guidelines for Cardiovascular Disease in Dialysis Patients

Dostęp promieniowy

Zalety

- Mniejsze ryzyko krwawień
- Szybsza rehabilitacja
- Krótszy czas hospitalizacji

Wady

- Często skurcz tętnicy
- Większa dawka promieniowania?
- Wyższe ryzyko trwałego uszkodzenia tętnicy (1-10%);
- Nierzadko kręty przebieg naczyń

Dostęp udowy

Zalety

- Łatwiejsze manewrowanie/prowadzenie zabiegu
- Z reguły łatwiejsze/szybsze nakłucie

Wady

- Wyższe ryzyko krwawień
- Dłuższa rehabilitacja
- Dłuższy czas hospitalizacji

Więc może jednak dostęp promieniowy?

Dlaczego?

- ⦿ Mniejsze ryzyko okołoproceduralnego przetaczania krwi;
- ⦿ Pacjenci dializowani mają wyższe ryzyko krwawienia
- ⦿ Mniejsze ryzyko progresji do ESRD i dializoterapii, ale większe ryzyko z 4->5 stadium CKD;
- ⦿ 2-letnia pierwotna i wtórna drożność przetoki dializacyjnej wynosi odpowiednio 51% i 64%

Jednak dostęp promieniowy?

Dlaczego?

- Śmiertelność 5-letnia pacjentów dializowanych wynosi nawet 50%;
- Ryzyko zamknięcia t. promieniowej waha się między 1-10%
- Mimo zamknięcia t. promieniowej w okolicy miejsca wkłucia jej odcinek proksymalny z reguły pozostaje drożny
- „Lepszy komfort” pacjenta

A Transradial Approach of Cardiac Catheterization for Patients on Dialysis, Toshiki Kuno, MD, PhD; Keita Hirano, MD; Syohei Imaeda, MD; Kenji Hashimoto, MD; Toshinobu Ryuzaki, MD; Tetsuya Saito, MD, [J INVASIVE CARDIOL 2018;30\(6\):212-217](#). Epub 2018 January 15.

Vora AN, Stanislawski M, Grunwald GK, et al. Association Between Chronic Kidney Disease and Rates of Transfusion and Progression to End-Stage Renal Disease in Patients Undergoing Transradial Versus Transfemoral Cardiac Catheterization-An Analysis From the Veterans Affairs Clinical Assessment Reporting and Tracking (CART) Program. [J Am Heart Assoc. 2017;6\(4\):e004819](#).

- ⦿ Wymagane dalsze badania
- ⦿ Na razie właściwe jest postępowanie według obecnych wytycznych oraz zaleceń eksperckich, czyli wykorzystanie dostępu udowego

Elektrofizjologia i elektroterapia

- Około 60% zgonów z przyczyn sercowych lub 26% wszystkich zgonów w grupie pacjentów z ESRD najprawdopodobniej ma tło arytmiczne.
- Wskazania do implantacji CIED są takie same jak u pacjentów bez ESRD
- Jednak pacjenci z ESRD wymagają implantacji od 3,6 do 5,6 razy częściej

Główne problemy

- ⦿ Ograniczenia w dostępie do żył centralnych z uwagi na liczne wcześniejsze kaniulacje
- ⦿ Zwężenie lub zamknięcie żyły w wyniku implantacji PM/ICD/CRT - utrata dostępu naczyniowego
- ⦿ Obecność przetoki lub przyszła potrzeba wytworzenia przetoki dializacyjnej u pacjentów z CKD
- ⦿ Wyższe ryzyko CDRIE u pacjentów poddawanych hemodializoterapii i immunosupresji
- ⦿ Niektóre zabiegi wymagające podania środka kontrastowego

Rozwiązania

W przypadku przetoki dializacyjnej zalecana jest implantacja urządzenia po stronie przeciwnej.

Santoro D, Benedetto F, Mondello P, et al. Vascular access for hemodialysis: current perspectives. *Int J Nephrol Renovasc Dis.* 2014;7:281-94. Published 2014 Jul 8.
doi:10.2147/IJNRD.S46643

Zastosowanie stymulatora bezelektrodowego

Stanowisko Grupy Ekspertów powołanych przez Krajowego Konsultanta w dziedzinie kardiologii

M. Kempa, O. Kowalski, P. Mitkowski, M. Sterliński, A. Przybylski, K. Kaczmarek, J. Kaźmierczak

A. Powinno być rozważone w przypadku:

1. Braku dostępu naczyniowego ograniczającego klasyczną implantację
3. Współistnienie chorób, które doprowadziły do IZW... m.in. dializoterapii i innych technik wymagających stałego dostępu naczyniowego oraz chorych wymagających długoterminowej immunosupresji (np. pacjenci po przeszczepieniu nerki)

B. Można rozważyć w przypadku:

1. Współistnienia chorób zwiększających ryzyko IZW... m.in. dializoterapii i innych technik wymagających stałego dostępu naczyniowego oraz chorych wymagających długoterminowej immunosupresji

Rozwiązania

U pacjentów z GFR <20ml/min oraz szybką postępującym CKD należy rozważyć implantację elektrod nasierdziowych, wykorzystanie urządzeń bezelektrodowych lub podskórnych

Kusztal, M., & Nowak, K. (2018). Cardiac implantable electronic device and vascular access: Strategies to overcome problems. *The Journal of Vascular Access*, 19(6), 521–527. <https://doi.org/10.1177/1129729818762981>

- ⦿ Wymagane dalsze badania
- ⦿ Na razie wydaje się właściwe postępowanie według obecnych wytycznych oraz zaleceń

Dziękuję za uwagę.